

Magyar gyerek, szerb iskola, avagy a magyar oktatás vonzereje a Vajdaságban

Vajdaságban a szerb mellett magyar, román, szlovák, ruszin és horvát tannyelvű iskolába iratkozhatnak a gyerekek. A tartomány 47 önkormányzatából 26-ban magyar tannyelven is tanulhatnak a diákok. A soknemzetiségű Vajdaságon belül a kisebbségek közül a magyarok azok, akik a legnagyobb számban és arányban élnek a magyar oktatás lehetőségével. Évtizedek óta a magyar nemzetiségüként számon tartott diákok 80%-a iratkozik magyar tannyelvű iskolába és mintegy 20%-uk választja a szerb tannyelvű oktatást. A Magyar Nemzeti Tanács 2010 októberében elfogadott Oktatási stratégiája volt hivatott értelmezni a helyzetet és beavatkozásokat tenni, ezen 20% nem magyar iskolába járó, de magyar nemzetiségű diákszám csökkentésére. 2010 óta számos elemzés tárgyát képezte ez a mutató, aminek háttéréül – a diákok tannyelvválasztásának és nemzetiségének folyamatos nyomon követésére – a Tartományi Oktatási, Közigazgatási és Nemzeti Közösségi Titkárság adatbázisa szolgált.

A 2013/2014-es iskolaévben a Tartományi Oktatási, Közigazgatási és Nemzeti Közösségi Titkárság adatai alapján összesen 26 önkormányzat 73 általános iskolájában 14.828 diák tanul magyar tannyelven, ezek közül 1828 első osztályban. Ugyanezen adatok szerint 3295 magyar nemzetiségű diák többnyire szerb nyelven tanul, közülük 401 elsős. A négy-százegy elsőből 108-an olyan önkormányzat területén élnek, ahol már nem elérhető a magyar oktatás. 293-an olyan önkormányzatban, ahol rendelkezésre áll a magyar tannyelvű oktatás. Az elemzésekből jól látszik, hogy a nem magyar nyelven tanuló magyar nemzetiségű diákok kb. 5%-a él Vajdaság olyan területén, ahol már nem működik magyar tannyelvű iskola, valamint iskolabuszokkal is elérhetetlen távolságban van a legközelebbi magyar osztály. 14%-uk él olyan önkormányzatban,

I. táblázat. Tartományi Oktatási, Közigazgatási és Nemzeti Közösségi Titkárság adatai: diákszám alakulása a 2013/2014-es iskolaévben a nemzetiségi mutatók alapján

Osztály	Magyar nemzetiségű diák összesen	Magyar nemzetiségű diák					Nem magyar nemzetiségű diák a magyar oktatásban	Magyar nyelven tanuló diákok száma összesen		
		Magyar nyelven tanuló	%-ban	Szerb vagy más nyelven tanuló	%-ban	Nem elérhető a magyar oktatás az önkormányzatban			%-ban	
I. o.	2109	1708	80,99%	401	19,01%	108	5,12%	120	6,56%	1828
II. o.	2051	1647	80,30%	404	19,70%	103	5,02%	122	6,90%	1767
III. o.	2222	1755	78,98%	467	21,02%	108	4,86%	123	6,55%	1878
IV. o.	2254	1849	82,03%	405	17,97%	88	3,90%	113	5,76%	1962
V. o.	2312	1876	81,14%	436	18,86%	116	5,02%	120	6,01%	1996
VI. o.	2127	1767	83,07%	360	16,93%	93	4,37%	108	5,76%	1875
VII. o.	2166	1740	80,33%	426	19,67%	97	4,48%	60	3,33%	1800
VIII. o.	2076	1680	80,92%	396	19,08%	98	4,72%	42	2,44%	1722
Össz.	17317	14022	80,97%	3295		811		808	5,45%	14828
						3295				

ahol legalább egy iskola indít magyar tannyelvű osztályt, igaz számos esetben ez nem a diák lakóhelyén található, ugyanakkor iskolabuszokkal érhető távolságban. A Magyar Nemzeti Tanács a maga beiskolázási kampányait, programjait (iskolabusz) is elsősorban az ezen a területen élő szülők, diákok felé összpontosította.

A magyar oktatás vonzerejét érdemes abból a szemszögből is vizsgálni, hogy hány nem magyar nemzetiségű vagy nemzetiségét nem megvalló tanuló választja tanulmányai nyelveként. Az adatokat elemezve azt láthatjuk, hogy a gyermekének magyar oktatást választók száma és aránya ebből a populációból mind abszolút értékben (330-ról 478-ra) mind százalékosan (4,38%-ról 6,44%-ra) megnőtt az utóbbi négy évben (I–IV. osztály), az előző négy év összesített adataihoz képest (V–VIII. osztály).

A vizsgált populáció

A 2013/2014-es iskolaévben a magyar oktatással is rendelkező vajdasági önkormányzatok közül 22-ben jártak magyar nemzetiségű, elsős diákok szerb tagozatra. Összesen 104 iskolában 293 ilyen kisdíák található. A kutatásba ezeket a tanulókat, tanítóikat és szüleiket szeretttük volna bevonni. Közülük 91 olyan önkormányzat területén él (Fehértemplom, Antalfalva, Kevevára, Kúla, Hódság, Pancsova, Zichyfalva, Szécsány), ahol csak egyetlen iskolában van magyar tagozat. A többség, 202 diák, viszont olyan önkormányzatban, ahol több iskola számos magyar osztálya áll a gyermekek rendelkezésére (Apatin, Topolya, Óbecse, Nagykinda, Kishegyes, Törökbecse, Törökkanizsa, Újvidék, Zenta, Zombor, Szabadka, Temerin, Begaszentgyörgy, Nagybecskerek).

A kutatást minden olyan önkormányzat iskolájában szeretttük volna elvégezni, ahol van elérhető magyar tagozat, de a szülő mégis szerb tagozatra íratta elsős gyermekét.

Kutatásunkat két olyan községre is kiterjesztettük, Verbászra és Versecre, ahol ugyan már nem létezik magyar tannyelvű oktatás, de a magyar közösségen belül időnként felmerül annak újraindítási kezdeményezése. A 2013/2014-es iskolaévben Verbászson 27 magyar nemzetiségű elsős kezdte meg a tanulmányait szerb nyelven, míg Versecen 15.

A Magyar Nemzeti Tanács valamennyi iskolát felkérte a kutatásban való együttműködésre. 91 iskolától érkezett pozitív válasz, ugyanakkor számos helyen nem találták meg a magyar gyerekeket, jelezték, hogy tévedés történt, az adott diák már nem jár az iskolájukba, a szülők nem járulnak hozzá a kutatáshoz stb. – ezért végül (a verbászi és verseci iskolákkal együtt) 87 iskolában tudtuk felvenni a kapcsolatot a szülőkkel, a tanítókkal, és találkozhattunk a gyerekekkel. Három önkormányzatban (Fehértemplom, Zichyfalva, Hódság) egyetlen iskola sem hagyta jóvá a kutatást, így az oda járó összesen 9 gyermek vizsgálata sem történhetett meg. A 87 iskolában kutatóink Verbászon 12, Versecen 8, a többiben 244 elsős, magyar nemzetiségű, szerb tagozatra járó tanulóval tudták elvégezni a magyar nyelvi kompetenciavizsgálat valamelyik részét, illetve készíthettek interjút az osztálytanítójukkal, találkozhattak a szülőkkel.

A 2013/2014-es iskolaévben a szerb tagozatra íratott elsősök közülük összesen 293 magyar nemzetiségű elsős kisdíák számára volt elérhető távolságban a magyar oktatás. Közülük 244 kisdíákkal tudtuk elvégezni a vizsgálatot, vagyis a populáció 83,28% lett bevonva kutatásunkba.

A kutatás tárgya és eszközei – kérdőívek

A kutatásunk tárgyát képező és válaszra váró kérdés az volt, hogy a körülbelül 14%-ot kitevő, gyermekét magyarként meghatározó szülő, akik számára elérhető lenne a magyar iskola, miért íratja gyermekét szerb osztályba.

A kutatás során két szociológiai kérdőívet készítettünk el, melyeket két célzónságnak szántunk. Az elsőt a szerb tagozatba járó magyar nemzetiségű tanuló egyik szülőjének kellett kitölteni, a másikat pedig a tanítójának. Mindkét kérdőív célja a gyermek életében fontos szerepet betöltő felnőttek nyelvvel, anyanyelvvel kapcsolatos attitűdjét, hozzáállását volt hivatott mérni. Ezenkívül, a szülői kérdőívben, kíváncsiak voltunk a nem anyanyelvű oktatás választásának motivációira. Fontos volt tudnunk, hogy jövőbeni érvényesülés, esetleg nagyobb karrierlehetőség motiválta-e a szülőket a szerb nyelvű oktatás választásában, vagy inkább egyfajta asszimilációs sodródás, nyomás volt amögött, hogy már óvodába

is szerb nyelvű csoportba járt, ami után kézenfekvő volt, hogy az iskolát is így folytassa. Arra is kíváncsiak voltunk, hogy közös döntés előzte-e meg az iskolaválasztás nyelvét, vagy egyik szülő dominált, illetve, hogy beszél-e a gyermekkel valaki magyarul otthon vagy a családban, és hogy ki az a személy. Rákérdeztünk, milyen a család nemzetiségi összetétele, nyelvhasználati gyakorlata, hogy a szülők milyen nyelven jártak iskolába, illetve fontosnak tartják-e, hogy gyermekük megtanuljon magyarul.

A tanító néniknek szánt kérdőív esetében lényegesnek tartottuk megkérdezni, miként ítéli meg a gyermek szerb nyelvtudását a tanító néni a többi diákéhoz képest, illetve, hogy voltak-e beilleszkedési nehézségei a gyermeknek a nyelv miatt. Rákérdeztünk arra is, érte-e diszkrimináció, csúfolódás a gyermeket amiatt, hogy nem anyanyelve az oktatási nyelv.

Mindkét kérdőív arra kereste a választ, hogy milyen objektív és szubjektív társadalmi tényezők határozzák meg a szerb tannyelvű oktatás választását, a magyar nemzetiségű gyermekek számára, miközben elérhető távolságban rendelkezésre áll a magyar tannyelvű oktatás.

A kutatás tárgya és eszközei – nyelvi kompetenciamérés

A kutatás elvégzéséhez szükséges volt egy olyan mérőeszköz kidolgozására is, amely segítségével meg tudjuk határozni, hogy a gyermek magyar nyelvtudása, nyelvi kompetenciája alkalmas lenne-e a magyar nyelven való sikeres iskoláztatásra.

A kompetencia fogalma többféleképpen értelmezhető. Gósy idézi Weinert meghatározását, mely szerint a kompetencia „képeségek, illetve ügyességek nagyjából specifikált rendszere, amely szükséges és elégséges egy adott cél eléréséhez.”¹ Léteznek ún. kulcskompetenciák, melyek alapját képezik más kompetenciáknak, amilyen a nyelvi kompetencia is.

A nyelvi kompetencia Chomsky szerint szűkebb értelemben a nyelvet irányító szabályrendszer nem tudatos ismeretét,² vagyis a beszélés

¹ Gósy M.: Gyermek anyanyelvi kompetenciájáról. *Gyógypedagógiai szemle*, 2009, 2–3. 81.

² Gereben F.: Tanulási sikeresség – (anya)nyelvi kompetencia. *Gyógypedagógiai szemle*, 2009, 2–3. 89.

és beszédmegértés képességét jelenti.³ A nyelvi kompetencia megfelelő fejlettségi szintje elengedhetetlenül fontos a sikeres iskolai tanuláshoz.

A gyerekek magyar nyelvi kompetenciájának felmérése két részből állt. Az első rész a spontán beszéd vizsgálatát jelentette. A vizsgálatot végző személy egy kb. 5 perces beszélgetés során figyelte meg a gyermek beszédét. A beszélgetés alapján egy négyes fokozatú skálán került osztályozásra a gyermek beszéde a következő szempontok szerint (2. táblázat): a magyar nyelv megértése (a), a magyar nyelven való válaszadás képessége (b), a szókinccs (c), a nyelvtani szerkezetek használata (d), a helyes magyar hangsúlyozás, akcentus (e).

A felmérés második részének a célja a nyelvi kompetencia felmérése, azaz a grammatikai szabályrendszer működésének képességét és a szavak közötti viszonyok értelmezését és alkalmazását mérte. A felmérés ezen részét csak azon gyerekekkel végezték el a kutatók, akik a vizsgálat első részében az első és a második szinten teljesítettek (3. táblázat). Azok a gyerekek, akik ugyanis nem tudtak már magyarul válaszolni, nem vagy csak részben értették meg a magyar nyelven feltett kérdéseket, s nem rendelkeztek megfelelő szókinccsel egy egyszerű beszélgetés lebonyolításához, azok magyar nyelvismerete sajnos nem alkalmas az ezen a nyelven való sikeres beiskolázáshoz. A képekkel illusztrált kérdőív segítségével a gyerekeknek be kellett fejezni a mondatot vagy a vizsgáló által feltett kérdésre kellett válaszolni. A sikeres magyar nyelvű tanuláshoz való nyelvismeret adott életkorban való elvárható szintjének meghatározásához *Bittera–Juhász* megkésett beszédfejlődési vizsgálatában⁴ is felmérésre kerülő nyelvtani szerkezeteket vettük alapul (főnevek többes száma, tárgyaset, jelen idő, múlt idő, helyhatározó, eszközhatározó, birtokos személyjel, birtokos névmás, névutó). A mérőszekőzt magyar nyelven tanuló elsősök körében próbáltuk ki, s az ezen a mintán kapott eredmények szolgáltak értelmezési keretnek.

³ Gósy M., 2009, i.m. 81.

⁴ *Bittera T. – Juhász Á.: A megkésett beszédfejlődés vizsgálata. Logopédiai vizsgálatok kézikönyve.* Logopédiai kiadó, 2007.

Eredmények

Azoknál a gyerekeknél, akikkel spontán módon sikerült elindítani a kommunikációt magyar nyelven, értették a kérdéseket, illetve kis segítséggel magyarul válaszolni tudtak, és nem kellett szerb nyelvre váltania a kutatóknak, ott folytattuk a szókincs és nyelvtani készség vizsgálatát. A spontán beszéd alapján történő kategóriákba sorolás eredményei a 2. táblázatban láthatóak.

2. táblázat. *Nyelvismereti szintek*

	a - beszédértés	b - válaszadás	c - szókincs	d - nyelvtan	e - kiejtés
1. szint	megérti a kérdéseket	válaszai adekvátak	képes a megfelelő szókincs aktíválására	nyelvtanilag helyes formát használ	nincs idegen nyelvi akcentusa (tájszólás nem akcentus)
n	65	48	43	38	37
%	26,9	18	17,8	15,7	15,3
2. szint	kis nehézséggel, de megérti a kérdéseket	kicsit nehézkesen, de válaszol	keresi a szavakat	nyelvtanilag nem mindig adekvát formát használ	idegen nyelvi akcentusa van
n	17	28	29	30	36
%	7	11,6	12	12,4	14,9
3. szint	segítséggel érti meg a kérdést, egyes szavakat le kell fordítani	csak nagyon nehézkesen válaszol magyarul, vagy szerbül válaszol	nem tudja magyarul a megfelelő szavakat, szerbül felel	magyarul nyelvtanilag helytelenül, vagy részben szerbül felel	ha megszólal még magyarul, idegen nyelvi akcentusa van, vagy nem is beszél magyarul
n	32	20	25	24	27
%	13,2	7,5	10,3	9,9	11,2
4. szint	nem érti a kérdést	nem válaszol magyarul	nem ismeri a megfelelő magyar szavakat	nem használja a magyar nyelv grammatikáját	nem beszél magyarul
n	128	146	145	150	142
%	52,9	60,3	54,5	62	53,4

A vizsgálatot végző személy minden vizsgált személyről eldöntötte, hogy melyik nyelvismereti kategóriába tartozik, az alapján, hogy az öt szempont szerint melyik kategóriába sorolható többségében. Ezzel a módszerrel a 3. táblázatban látható eredményekhez jutottunk:

3. táblázat. *Nyelvismereti kategóriák*

Nyelvismereti kategória	Gyakoriság	Százalék	Kumulatív százalék
1. szint	47	19,3	19,3
2. szint	29	11,9	31,2
3. szint	23	9,4	40,6
4. szint	145	59,4	100,0
Total	244	100,0	

4. táblázat. *A magyar tannyelvű tagozatra járó elsős diákok eredményei a nyelvi kompetenciát mérő teszten*

Hibapont	Gyakoriság	Százalék	Valós százalék	Halmazódó százalék
0	59	38,6	38,8	38,8
1	33	21,6	21,7	60,5
2	22	14,4	14,5	75,0
3	14	9,2	9,2	84,2
4	9	5,9	5,9	90,1
5	3	2,0	2,0	92,1
6	4	2,6	2,6	94,7
7	4	2,6	2,6	97,4
10	1	,7	,7	98,0
14	1	,7	,7	98,7
19	1	,7	,7	99,3
21	1	,7	,7	100,0
Total	152	99,3	100,0	
Hiányzó adat	1	,7		
Total	153	100,0		

A felmérés során a 244 gyermek közül 76 esetében (az 1. és 2. szinten teljesítők) folytatták a kutatók a vizsgálatot, azaz a diákok közel egyharmadával (31,1%) próbálták meg a nyelvi kompetenciavizsgálatot elvégezni. Az ő eredményeiket a magyar tagozaton tanuló diákok eredményeivel hasonlítottuk össze.

A verseci és verbászi iskolákban vizsgált elsős kisdiákok mind-egyikének magyar nyelvi kompetenciája a 4. nyelvismereti szinten volt, mivel se nem értettek, se beszélni nem tudtak magyarul, így természetesen a vizsgálat második részére nem is került sor.

A 4. táblázatban a magyar osztályba járó első osztályos diákok a nyelvi kompetenciát mérő teszten elért eredményei láthatóak (Vajdaság 7 településén felvett adatok, városra falura egyaránt kiterjedt, tömbben és szórványban is):

A felmérőn összesen 30 pontot lehetett elérni. Megállapítható, hogy a magyar osztályba járó diákok 75%-a legfeljebb 2 hibát, 95%-uk pedig legfeljebb 6 hibát ejt. A sok hibapontot ejtő diákok mindegyike olyan szórványból jár magyar osztályba, ahol a szülők nem beszélik a magyar nyelvet, mégis magyar tannyelvű iskolába járatják gyermekeiket.

88 vizsgált diák esetében ismertük a Szerbiában előírt iskolaérettségi teszt eredményét is, amely magasnak mondható és jelentős összefüggést mutat az általunk összeállított teszt eredményeivel. (A mellékelt táblázatban TIP – iskolaérettségi felmérő teszt, Nykv – nyelvi kompetenciát felmérő teszt).

5. táblázat. *Iskolaérettségi teszt és nyelvi kompetencia közötti összefüggés*

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).		TIP	Nykv
TIP	Pearson Correlation	1	,491**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	88	88
Pontszám1	Pearson Correlation	,491**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	88	152

Megállapíthatjuk, hogy a szerb tannyelvű tagozatra járó, szülei által magyar nemzetiségű diákként megjelölt tanulók, akik a hétköznapi nyelvhasználat szintjén használni tudják a magyar nyelvet, jelentősen gyengébben teljesítettek, mint a magyar tannyelvű tagozatra járó társaik.

6. táblázat. *A szerb tannyelvű tagozatra járó magyar nemzetiségű elsős diákok eredményei a nyelvi kompetenciát mérő teszten*

Hibapont szerb tannyelvű tagozatokon	Gyakoriság	Százalék	Halmozódó százalék
0	15	20,3	20,3
1	6	8,1	28,4
2	13	17,6	45,9
3	6	8,1	54,1
4	5	6,8	60,8
5	2	2,7	63,5
6	2	2,7	66,2
7	3	4,1	70,3
8	1	1,4	71,6
9	3	4,1	75,7
10	4	5,4	81,1
11	1	1,4	82,4
12	2	2,7	85,1
13	4	5,4	90,5
14	1	1,4	91,9
15	1	1,4	93,2
18	1	1,4	94,6
20	2	2,7	97,3
23	1	1,4	98,6
25	1	1,4	100,0
Total	74	100,0	

7. táblázat. *Összegző adatok*

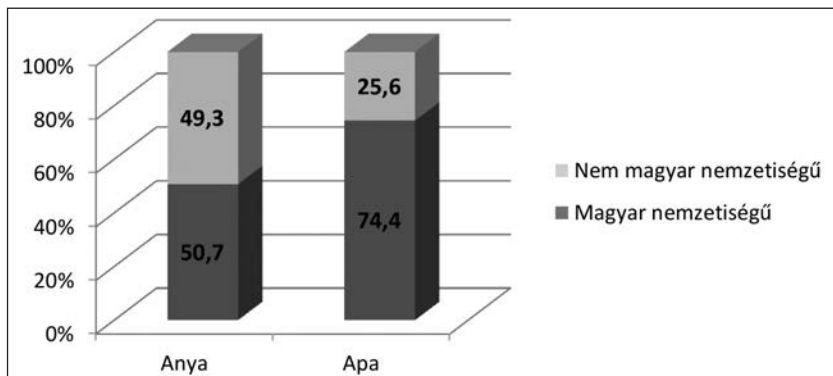
	Magyar tannyelvű tagozat	Szerb tannyelvű tagozat
Legfeljebb 2 hibapont	75 %	46 %
Legfeljebb 6 hibapont	95 %	66 %
6 hibapont felett	5 %	44 %

Amennyiben az absztrakt gondolkodás kialakulásának egyik jelentős előfeltételeként tekintjük az iskola nyelvének magas szintű ismeretét, úgy a sikeres iskolai teljesítmény is az életkornak megfelelő nyelvi kompetenciát feltételezi. Abban az esetben, ha a magyar osztályokba

járó gyermekek 75%-a legfeljebb két hibapontot ér el a nyelvi kompetenciát mérő teszten, akkor – a sikeres iskolai karrier szempontjából – feltételezzük, hogy az öt hibaponton teljesítő gyerekektől rosszabb eredményű diákok már az iskolai eredményességüket veszélyeztetik a nyelv nem megfelelő ismerete által. Habár ezen előfeltevéssünkre ez a vizsgálat nem terjedt ki, mégis, gyakorlati ismereteink szerint, a vizsgált 244 szerb tagozatra járó magyar nemzetiségű elsősöböl mindössze 47 (19,2%) gyermekről állítanánk, hogy akár magyar tannyelven is járhatna iskolába. Különösen akkor, ha ismerjük a tanítókkal készült interjújuk (összesen 256) eredményét, amiből az derült ki, hogy megítélésük szerint a magyar nemzetiségű diákjaik mindössze 1,5%-a (4 gyerek) beszéli gyengén a szerb nyelvet. 93,7%-uk a többi diákkal egyenrangúan beszéli a szerb nyelvet, tehát beilleszkedési gondjaik nem voltak a nyelv miatt.

A felmérés ezen kívül még sok más tényre is rámutatott. A szülői kérdőívet 216-an töltötték ki. A kapott adatok szerint az anyák 50,7%-a (104) magyar nemzetiségű, de csak 30,8%-uk anyanyelve magyar. Az apák 74,4%-a (148) magyar nemzetiségű, és 40,7%-uk anyanyelve a magyar.

1. ábra. A szülők nemzetisége

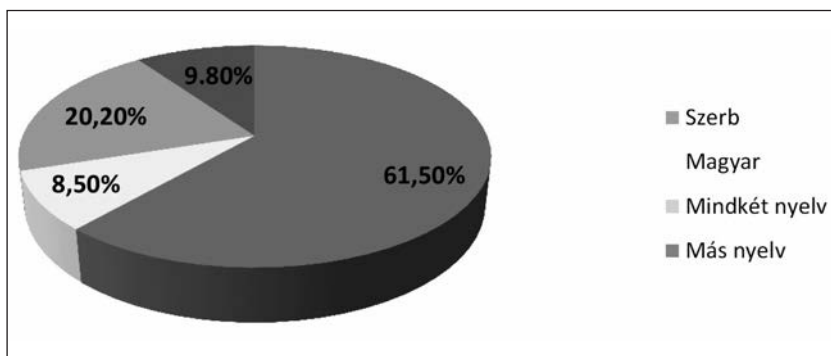
A családok nemzetiségét vizsgálva azt látjuk, hogy a válaszadók mindössze 26,5%-a (52 család) nyilatkozik úgy, hogy az apa és az anya nemzetisége egyaránt magyar. A többiek zömében vegyes házasságban élnek vagy gyermeküket egyedül nevelő szülők.

8. táblázat. A családok nemzetisége

Nemzetiség	Apa			Összesen
	Magyar	Szerb	Más	
Anya magyar	52	33	11	96
	26,5%	16,8%	5,6%	49,0%
Szerb	66	3	0	69
	33,7%	1,5%	,0%	35,2%
Más	27	1	3	31
	13,8%	,5%	1,5%	15,8%
Összesen	145	37	14	196
	74,0%	18,9%	7,1%	100,0%

A családok 61,5%-a otthon közös nyelvként a szerbet használja, és mindössze 18 család (8,5%) nyilatkozott úgy, hogy otthon magyarul beszél. A családok 20,2%-a (43 család) használja a szerb és magyar nyelvet is.

2. ábra. A családban használt nyelv

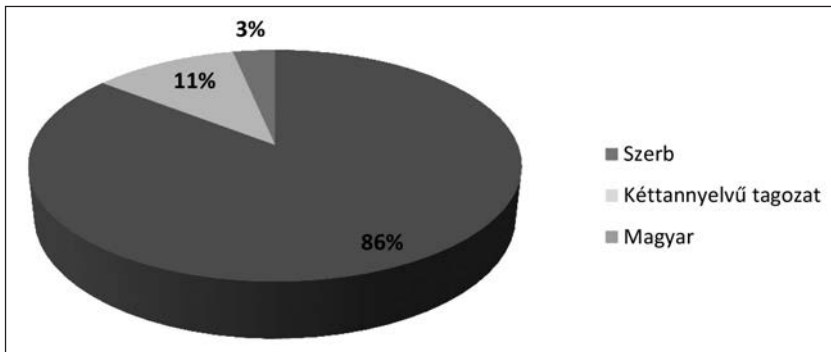
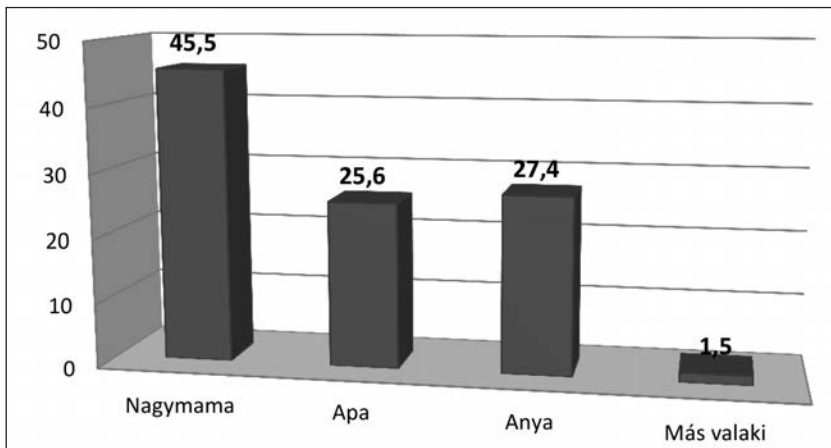

Több korábbi kutatás is erőteljes összefüggést talált a szülők iskolai tannyelve és gyermekük iskolaválasztása között. A mi eredményeink is ezt erősítették meg. Az anyák mindössze 22,6%-a járt magyar tannyelvű általános iskolába, de csak 9,6%-uk folytatta tanulmányait magyar nyelven a középiskolában. Az apák 24,5%-a járt magyar általános iskolába, és 5,6%-uk járt magyar nyelvű középiskolába is.

9. táblázat. A szülők általános- és középiskolai tanulmányainak tannyelve

	Általános iskola nyelve		Középiskola nyelve
	Magyar nyelv	Szerb vagy más nyelv	Magyar nyelv
Anyák	22.6%	77.4%	9.6%
Apák	24.5%	75.5%	5.6%

A vizsgált gyerekek 85,6%-a szerb, 3,3%-a magyar, 11,2%-a pedig két tannyelvű óvodai csoportba járt.

3. ábra. A vizsgált diákok iskola-előkészítő óvodai csoportjának nyelve**4. ábra.** Ki beszél a gyerekekkel magyarul a családban?

A kérdésre, hogy otthon ki beszél a gyerekekkel magyarul a következő válaszokat kaptuk: elsősorban a nagyszülők (45,5%). Az apák 25,6%-a, az anyák 27,4%-a használja a magyar nyelvet a gyermekkel való kommunikáció során.

Arra a kérdésre, hogy fontosnak tartják-e, hogy gyermekük megtanuljon magyarul, a családok 87,1%-a nyilatkozott igennel.

Összegzés

Összegzésként elmondható, hogy a 2013/2014-es iskolaévben a 2109 magyar nemzetiségű elsős tanuló közül 1708 (81%) magyar tannyelvű iskolába jár. 401-en szerb tannyelvű tagozaton tanulnak, s 5,1%-uk (108 gyerek) olyan önkormányzatban él, ahol már nincs magyar nyelvű oktatás. 293 (13,9%) gyermek jár szerb tagozatra olyan önkormányzatokban, ahol legalább egy iskolában nyitottak magyar első osztályt. Őket vontuk be a vizsgálatba (valamint a verseci és verbászi magyar nemzetiségű elsősöket), 244 esetben sikerült elvégezni a magyar nyelvi kompetenciát mérő teszt valamelyik részét. A kapott eredmények szerint a szerb tagozaton tanuló magyar nemzetiségű elsősök 69%-a (168 diák) egyáltalán nem érti, beszél és használja a magyar nyelvet. 31%-uk (76 diák) valamilyen szinten beszél és használja, de mindössze 19,2%-uk (47 kisdíák) ismeri olyan jól a magyar nyelvet, hogy akár magyar tannyelven is tanulhatna.

A teljesen újszerű felmérés alapján arra a megállapításra juthatunk, hogy a magyar nyelvet ismerő, magyar nemzetiségű diákok csaknem 95%-a a magyar oktatást választja, azaz a magyar oktatásban részt vevő diákok számának növelése ma már leginkább csak a vegyes házasságokból származó gyermekek megnyerésén keresztül lehetséges.